

Notulen POKB 11 november 2021

Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer www.pokb.nl

Datum : 11 november 2021
Plaats : Hybride – Zalencentrum Vredenburg en MS teams
Kenmerk : POKB-vsl-20211111

Aanwezig: zie aparte presentielijst in Excel/pdf, incl. afmeldingen en vervanging.

Gem./Prov./Omgevingsdiensten: 15 (5 verhinderingsen); Organisatie: 3

** **presentaties**: zie www.pokb.nl onder 'Vergaderdata en verslagen – sub 11 november 2021 **

1. Mededelingen, verslag en actuele onderwerpen

Annelies de Graaf opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom voor deze reguliere vergadering in hybride vorm. Er zijn 6 deelnemers naar Utrecht gekomen en de overige deelnemers nemen via MS Teams deel. De deelnemerslijst is geactualiseerd en geeft de namen en alle organisaties voor zover te herleiden naar bevoegd gezag Wbb en naar een OD/RUD.

Presentielijst en actuele deelnemerslijst zijn bij het verslag gevoegd en beschikbaar op de website. Het verslag is ook beschikbaar als opname van MS Teams en voor de verhinderden op te vragen bij Annelies de Graaf (**actie 1: POKB**).

Het verslag van 25.03.2021 wordt vastgesteld. De acties zijn uitgevoerd of staan op de agenda.

Gert Tiekstra vervangt de deelnemers van OD Twente en is vandaag aanwezig in de zaal.

Marcel Cassee is verhinderd maar heeft wel enkele actualiteiten benoemd:

- [Kamerbrief Omgevingswet van 1 november 2021 \(Aan de slag met de Omgevingswet\)](#)
- Steeds meer producten gereed vanuit programma Bodembeheer van de Toekomst (bodem in het omgevingsplan). Op 18 november, 30 november en 7 december vinden webinars plaats over bodem het omgevingsplan. Deze webinars (en eerdere webinars) kunnen via de website teruggekeken worden. Zie: [Bodembeheer van de toekomst](#).
- Het geactualiseerde handelingskader PFAS komt waarschijnlijk in de loop van november beschikbaar. [noot: inmiddels gepubliceerd, zie de [betreffende pagina op Rijksoverheid.nl](#)]. Daarna zal bekeken worden of inbouw in de regelgeving mogelijk is.
- Eind 2020 is I&W het Programma Versterking Bodemstelsel gestart (aan de slag met de aanbevelingen uit de Kwalibo evaluatie). Onder leiding van een taskforce wordt gewerkt binnen drie deelprojecten: Kwalibo-stelsel, Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en Organisatie, kennis en samenwerking. Eind 2021 komt een uitvoeringsplan met beschrijving voorgestelde maatregelen, planning en verantwoordelijkheden/actiehouders.
- [Platformdag Toezicht Bodem 16 november 2021](#)

Henk Koster geeft een toelichting op het Programma Versterking Bodemstelsel. Hij blikt terug op een bijeenkomst van 9 nov. jl. waarbij aan de klankbordgroep de voortgang van het programma is toegelicht. Een concept samenvatting van het uitvoeringsprogramma lag voor in de bespreking. Per 2022 start I&W met uitvoering van de acties in het uitvoeringsprogramma.

De hoofdsporen die aan de orde komen in het programma zijn:

1. Kwalibo stelsel
2. VTH-stelsel
3. Organisatie vanuit Ministerie I&W.

Alle onderwerpen hebben relatie met Kwalibo. Er is geconstateerd dat het geheel complex is. Dat betekent vooral dat je het zo eenvoudig mogelijk moet maken in de uitvoering. Naast de zorg om het eenvoudig te houden is er zorg over capaciteit in de uitvoering en de realisatie van de milieudoelen.

Voor SIKB zijn vooral de erkenning van de intermediairs en de normdocumenten van belang. Belangrijke aandachtspunten zijn vanuit SIKB gezien:

- Welke visie en rode draad zit nu in het programma (samenhang tussen de acties);
- Veel nadruk op naleving, terwijl Kwalibo meer inhoudt;
- Hoe kan het vertrouwen in de uitvoering in de praktijk toenemen.

De stukken die vanuit het I&W-programma zijn opgesteld zijn via de koepels beschikbaar. Als er zaken missen dan zijn stukken via SIKB op te vragen.

Carla Bok merkt op dat ook Marcel Rietberg (OZHZ) aanwezig was in de klankbordgroep. Carla neemt zelf deel aan de sessie over granuliet. Het lijkt een brede groep te zijn die meedenkt over deze onderwerpen.

Annelies licht de andere door Marcel aangegeven punten toe zoals het Platform toezicht bodem. Vooralsnog gaat deze platformdag in fysieke vorm door. [noot: Op 15 november is naar aanleiding van nieuwe maatregelen besloten om te schakelen naar een online vorm voor het ochtendprogramma. De workshops van het middagprogramma zullen in januari-februari 2022 in online vorm worden aangeboden].

2. Visitaties 2021- tussenstand

Frank Hopstaken geeft een overzicht aan de hand van een korte presentatie. Deze is op de website beschikbaar. Daarin wordt kort teruggeblikt op aanleiding (23 maart 2019), opzet en de uitwerking, alsmede de pilot 'online visiteren op afstand'.

De huidige stand van zaken van de uitvoering is in de vorm van versie 7 van het programma aan POKB toegezonden.

William Vlamings: Is het gelukt om de presentatie van de visitatie op dezelfde dag te maken?

Frank: Doel is iets gewijzigd ivm elektronische versie. Presentatie is voor de terugkoppeling. Die is nu vaak niet op de dag zelf, maar later in compacte vorm aan de deelnemers (collega's en management). Dus er is geen strikte noodzaak om op de dag zelf te maken.

William: Is het nog nodig om presentatie te maken, want is misschien wel lastig?

Frank: Het lijkt wel verstandig om een samenvatting van de bevindingen te hebben naast de vragenlijsten met kanttekeningen. En als je er handig mee bent kost het ca. 20 minuten. De vragenlijsten met alle opmerkingen blijven dan in ruwe vorm als bijlage beschikbaar en daar besteedt je verder geen tijd meer aan.

Anneke Levelt: Het is best lastig om alle vormen van visitatie te combineren blijkt uit de Haarlem-ODMH visitatie. Elektronisch heeft wat complicaties qua afstemming.

Kees van Wetten: Als ik aan mag vullen klopt dat. Vaak loopt door elkaar heen om welke organisatie het gaat omdat je toch 2 organisaties tegelijk probeert te doen voor ieder thema. Het maken van een schriftelijk verslag tegelijk is dan niet direct mogelijk.

Frank: Duidelijk dat er verwarring kan ontstaan en dat elektronisch toch een andere insteek is. Het blijft zeker de bedoeling om naast het uitwisselen van informatie wel een verslag te maken van de gevisiteerde organisatie met de bevindingen.

Marjolein Bouwense: Ik heb namens prov. Groningen visitatie ODNHN uitgevoerd. Daar is gekozen om per dag te scheiden naar organisaties. Dus ODNHN is op een dag gevisiteerd. Dat is wel erg intensief. Het is dan niet te doen om én coördinator (teamleider) te zijn en ook nog te rapporteren. Het was wel leuk om met veel mensen te spreken van ODNHN en ook meer collega's vanuit prov. Groningen dan normaal te laten deelnemen.

Nico Bizot: Ik kon er door omstandigheden niet bij zijn. Is wel goed verlopen. Uit terugkoppeling van collega's is de ervaring positief. Sunny Holthuizen is er als coördinator wel hele dag bij geweest. Nico verifieert nog even hoe het met verslaglegging gaat. Conclusie: elektronisch is een goed alternatief voor op bezoek gaan, misschien iets minder leuk en wat lastiger in de uitvoering, maar zeker goed dat het zo is gedaan.

Carla: Bij de pilot is wat extra energie gaan zitten in de taakverdeling. Positief punt is dat meer collega's life (on line) betrokken zijn. Maken van de presentatie met highlights is toch nog wat werk na afloop, maar dat hielp wel om de dagen voor iedereen samen te vatten.

Marjolein: Wij hebben het eigenlijk onbewust anders gedaan en niet de thema's gelijktijdig, maar dat liep ook goed. De grootste winst is dat collega's rechtstreeks van een andere organisatie horen wat ze ervan vinden en dat ook de inhoud aan de orde komt.

Anneke: Als collega's er direct bij zijn is het ook makkelijker om feedback op de verslagen te krijgen.

Kees: Een conclusie lijkt dat het doel van rapporteren op hoofdlijnen zoals in 2019 is voorgenomen op zich de juiste insteek is, echter het elektronisch op afstand uitvoeren maakt dat minder eenvoudig. Hij pleit ervoor om toch vooral tijdig af te ronden na een visitatie en de onderliggende documenten dan te laten voor wat ze zijn. Het is belangrijk om er een streep onder te kunnen zetten en de brief en presentatie met aandachtspunten klaar te hebben om daar een volgende visitatie weer mee verder te gaan.

(Actie 2, Frank): Dat zijn duidelijke constatering voor de uitgevoerde visitaties. Ik ga mijn best doen om de afrondingen te begeleiden en daar tempo op te houden. Schakel mij ook in om te helpen om zo snel en eenvoudig mogelijk de opbrengst van een dag af te ronden.

William: Is het handig om de terugpresentatie van beide organisaties gelijk te doen?

Frank: Als het je lukt dan is dat het meest effectief, want dan spreken de mensen vanuit het management elkaar ook nog een keer direct. Je kunt het ook splitsen als dat qua agenda niet uitkomt.

William/Jeroen Vervae: We gaan aan de slag op 2 dagen (ODZOB/RUDZId/ODH).

Anneke: Moet je nu aan beide organisaties tegelijk presenteren?

Frank: Het is de wens om de resultaten op hoofdlijn zo snel mogelijk terug te koppelen. Dat deden we altijd aan het einde van de dag. Dat is nu onpraktisch. Kijk wat je praktisch kunt doen en lukt het niet om een bespreking in te plannen dan is de brief met de presentatie en onderliggende vragenlijsten de terugkoppeling.

Marc Brink: We zijn bezig om de visitatie te plannen met ODWH. Het is best een redelijke opgave om de juiste mensen bij elkaar te krijgen. Plan is om het dit jaar uit te voeren.

Roel Hillemans: We zijn nog redelijk nieuw in onze organisatie (ODNZKG) en hebben POKB overgenomen van een collega die uitviel. De inhoud is voor ons best lastig en met name grondwater en OW zijn nog niet uitgekristalliseerde onderwerpen. Mijn verwachting vanuit mijn auditervaring in het bedrijfsleven was dat ik toch vooral vastgestelde zaken zou toetsen.

Frank: Goed punt. Dat is omdat het een visitatie is waarin we de laatste jaren vooral ook nieuwe thema's oppakken. Het is niet sec een kwaliteitstoets. Die zit in het onderdeel follow

up van het kwaliteitssysteem. De Thema's Ow en grondwater zijn ook geen beoordelingen, maar het leren van elkaar hoe de nieuwe taken opgepakt worden en voorbereiden van deze nieuwe taken qua kwaliteitsborging. Dat onderdeel is geen audit en wijkt daarmee af van hoe een kwaliteitstoets in het bedrijfsleven wordt opgepakt. Ik ga bij de visitatie helpen waar mogelijk. Laat me in ieder geval weten waar dat voor jullie nodig is, bijv. in de planning en actieve begeleiding van de visitatie ODWH – ODNZKG.

Toekomst visitaties

Er is steeds meer behoefte aan het vormgeven van visitaties als onderdeel van een kwaliteitssysteem. POKB wordt vaak genoemd als goed voorbeeld. Het zou mooi zijn als we jullie recente ervaringen mee kunnen nemen in het vormgeven van de levende behoefte aan visitaties.

Actie 3 (Frank): geef je ervaringen met de methode en instrumenten aan bij POKB, zodat we die in de jaarrapportage over 2020-2021 mee kunnen nemen. POKB stuurt hiervoor een uitvraaglijst toe.

Frank vraagt POKB of er al eerste ideeën zijn over de opzet en vormgeving (bijvoorbeeld de te visiteren onderwerpen) van een nieuwe ronde visitaties?

William: er komt met de invoering Ow best veel op ons af. Wbb loopt nog wel een tijd door. We moeten afspraken maken met gemeenten hoe we hun taken uit moeten voeren. Dan komt de Ow er bij. Het lijkt wel of we straks 2 hoofdprocessen en bijna 2 systemen moeten gaan aansturen. Dat kan wel een onderwerp zijn van de visitatie.

Anneke: Ik lees in het rapport 'Visitatie als instrument voor continue verbetering omgevingsdiensten' van TwynstraGudde en SP PS Consultant dat er ook trainingen zijn bij POKB.

Frank: POKB organiseert al sinds 2007 trainingen op maat, met name als er belangstelling is. Laatste keer voor POKB was in 2017. In 2020 is de training gecombineerd met CT. Er was toen een deelnemer van POKB. Bij belangstelling graag aanmelden!

Gert Tiekstra: Wat komt er nu uit visitaties wat interessant is voor anderen?

Frank: In algemene zin is er een rapportage van iedere visitatieronde. Dat verschijnt dan voorjaar 2022 over 2020-2021. Alle rapporten staan op de website.

Annelies: We signaleren daarnaast zoveel mogelijk de (goede) voorbeelden voor POKB tijdens de visitaties. Die benoemen we in het rapport. Tot 2011 werkten we voorbeelden ook uit (staan nog op website). Het gebruik hiervan liep sterk terug.

Frank: De laatste jaren zijn we daarom overgegaan tot het combineren van alle verslagen en deze aan alle deelnemers beschikbaar te stellen. Daarin kun je dan zoeken naar een onderwerp en POKB zorgt eventueel voor verder contact. Als er behoefte ontstaat aan centrale uitwerking dan pakt POKB dat op en komt dat terug als bijlage in de rapportage en op de website. De laatste jaren is hier geprobeerd met de beschikbare middelen zoveel mogelijk uitwisseling en hulp te realiseren.

3. Toekomst POKB

Frank geeft overzicht aan de hand van korte presentatie. Er is ook een notitie tevoren toegestuurd. In 2021 is de actualiteit dat POKB door de deelnemers is gefinancierd. Er is gesproken met ODNL om te bekijken of samengaan met CT (collegiale toets VTH) mogelijk is. Dat initiatief is vooralsnog door ODNL stilgezet.

De vraag is hoe verder na dit jaar en of er varianten denkbaar zijn.

Henk geeft een toelichting op recente gesprekken met Arie Deelen (Vz SIKB) en Jan Willem Strebus (OD Twente en Platform Bodem ODNL). Daaruit heeft hij begrepen dat er toch behoefte is aan een notitie die aangeeft hoe POKB verder zou willen. WEB-stukken suggereren dat er ook vanuit ministerie budget beschikbaar zou kunnen komen per 2022.

William: Ik heb hetzelfde gelezen in de WEB stukken. De uitwerking is allemaal nog concept en inderdaad niet duidelijk ingevuld.

Jeroen: Er lijken nu veel positieve signalen te komen n.a.v. het rapport van de Cie van Aartsen. Dat geeft steun om nu wel verder vorm te geven aan de uitwerking.

Henk: De notitie is vooral ook bottom up bedoeld. We moeten voortborduren op wat er is en er moeten bouwstenen komen voor het vervolg.

Frank stelt voor dat het er dan op neer komt dat POKB zelf vormgeeft aan de toekomst en het mogelijk samengaan met CT (VTH) wel benoemt, maar niet als vertrekpunt hanteert.

Henk: Het haakje van samen op trekken met CT is inderdaad belangrijk om te benoemen. De invulling is een programma voor POKB 2022 e.v.

Annelies: Er zou in 2022 ook een stap gemaakt kunnen worden om Ow bodemtaken verder uit te werken in een nieuwe versie van het Normblad.

William: Dat zou inderdaad kunnen want daar is iedereen nu mee bezig.

Henk: Dit onderdeel kan dan in een projectvoorstel en dat zou best voor 3 jaar kunnen zijn.

William: We horen vaak dat visitatie een prachtig middel is, maar dat het integraler aangepakt moet worden, want bodem klinkt nog erg sectoraal.

Henk: Dat is inderdaad een veel gehoorde opmerking, ook van bijv. Marcel Koeleman (DCMR, WEB). Daarom steunt hij wel het concept van de visitaties, maar dan in een integrale vorm.

Annelies: We horen van de deelnemers elke keer terug dat het over de inhoud moet gaan en dat dit het succes en enthousiasme voor de visitatie bepaalt. Hoe verhoudt zich dat tot integraal visiteren?

Henk: De principes van visitatie en het streven naar meer integraal werken zouden dan zoveel mogelijk gecombineerd moeten worden. Als dat niet direct mogelijk is, dan maar stap voor stap of via zwaan kleef aan principe.

Harke Tuinhof: Het is verstandig om zaken nu concreet te maken en te positioneren richting ODNL. Daar zou het voortouw moeten liggen en vanuit dat perspectief weer verder. Het is duidelijk dat er nu middelen zijn voor een kwaliteitsimpuls.

Conclusie: POKB is het eens met voorstel om vanuit eerdere notities een projectvoorstel POKB 2022-2024 te maken en aan te bieden via JW Strebus aan ODNL.

Henk Koster zal met Frank en Annelies hier komende week aan werken. Het streven is om dit voorstel 1 december 2021 in concept af te ronden en in overleg met JW Strebus in te dienen bij ODNL (**actie 4: SIKB**). POKB wordt parallel op de hoogte gehouden van de vorderingen en daarbij zal apart aangegeven worden of verdere input nodig is en of het nog nodig is om de huidige financiering te continueren in 2022.

De afronding van het rapport 2020-2021 vindt plaats na afronding van de visitaties. Hier komt nog extra aandacht voor het instrument visitaties. (**actie 5: POKB**) We sturen nog een inventarisatielijst rond om de 'echte meerwaarde' vanuit de deelnemers te inventariseren (betreft actie 3). Dat doen we dan mogelijk in de vorm van 'quotes' vanuit de deelnemers.

Frank vraagt of er belangstelling is om in 2022 te participeren in de voorbereiding van thema's voor de volgende visitatieronde. Dit zal een hoofdactiviteit voor volgend jaar worden. Het schrijfwerk zal dan vooral door Frank worden gedaan met input vanuit de inhoud door SIKB. Bodem+ zal ook om input worden gevraagd. POKB komt hier bij een volgende bijeenkomst op terug en geeft dan een zo nauwkeurig mogelijk beeld van de rol van de klankbordgroep.

4. Rondvraag, Volgende bijeenkomst.

Volgende bijeenkomst is fysiek in Utrecht of in noodgevallen in MS teams:
Do 24 maart 2022 (10.00-12.30 uur of in ieder geval in de ochtend).

Bijlage: agenda

Bijeenkomst Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer

Datum : 11 november 2021
Tijd : 10 - 12.30 uur
Plaats : Zalencentrum Vredenburg, Vredenburg 19 te Utrecht
Kenmerk : Agenda-POKB-20211111

LET OP: beschikbaar betekent dat de files downloadbaar zijn op de website: www.pokb.nl

1. **Opening, mededelingen, verslag 25.03.2021** **10.00 uur**
  - Conceptverslag (bijgevoegd, *beschikbaar*)
  - Deelnemerslijst november 2021 (bijgevoegd)
  - Ontwikkelingen en actualiteit

2. **Resultaten en voortgang visitatieronde 2021 – update** **10.20 uur**
  - Planningtabel visitaties 2021 versie 7, d.d. 4.11.2021 bijgevoegd
  - Bespreking van de resultaten van uitgevoerde visitaties
  - Evaluatie van de aanpak en resultaten
  - Planning en afronding (rapport 2020-2021)

- Pauze**

3. **Toekomst POKB** **11.00 uur**
  - Bespreking van de stand van zaken (notitie met korte update bijgevoegd)
  - Uitvoering POKB 2021
  - Planning en uitvoering POKB 2022

4. **Rondvraag en sluiting** **12.20 uur**
  - Nieuwe datum: vast te stellen (optie: 24 maart 2022)